

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

5. Conciliatio genuina gratiæ cum libero arbitrio secundum Augustini mentem profertur, & probatur ex querelis Pelagianorum & modo quo ijs Augustinus satisfacit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

quod actualiter non velit. Itaque in sensu
diviso potest voluntas non facere id quod
Deus per gratiam efficacem in ea operatur,
in sensu vero composito, nequaquam. Nam
inde sunt illae locutiones Augustini: *Subven-*
tum est igitur infirmitati voluntatis humanae, ut di-
vyina gratia INDECLINABILITER ET INSUPE-
RABILITER ageretur. Hoc est, ita ut voluntas
ab opere bono nulla tentatione declinari, nul-
la adversitate superari possit: ita videlicet ut
actualis declinatio voluntatis & superatio unà
cum Dei gratia jungeretur. Sic enim seipsum
explicitat cura immediate subiungit: *Et ideo*
quatenus infirma, non tamen desieret, neque adver-
sitate aliqua vinceretur. Simili sensu compositi
phrasi, in eodem libro inferius dicit: *Cui vo-*
luntas saluum facere nullum hominum resistit arbitrium.
Et iterum manifestius: *Non est itaque dubitan-*
dum voluntati Dei, qui in caelo & terra omnia quae
voluit fecit, & qui etiam illa quae futura sunt fecit,
humanas voluntates non posse resistere. Et rursum
in eodem loco: *Nisi forte quando Deus voluit*
Sauli regnum dare, sic erat in potestate Israhelitarum
subdere se memorato viro, sive non subdere, quod us-
que in eorum erat positum voluntate, ut etiam Deo
valerent resistere. Et de dono perseverantiae
loquens: *Quomodo potest amitti, per quod sit ut non*
amittatur etiam quod positum amitti? Ut perseve-
rantia amittatur fieri nullo pacto potest. Et
ipsa Scriptura sacra de renato ex Deo loquens:
Qui natus est ex Deo peccatum non facit etc. Et non
potest peccare. Sic ut ergo in sensu composito ve-
rae sunt huiusmodi phrasae, quibus voluntas
acta per divinam gratiam, dicitur non posse
resistere Deo, non posse dissentire ab eo quod
per eam vult operari Deus, non posse declina-
ri, non posse superari; ita e contrario, in sen-
su diviso verae sunt, quibus dicitur posse de-
clinari, posse superari, posse dissentire. Eodem
igitur modo locus Concilij Tridentini quo

A dicit, quod liberum arbitrium à Deo motum & ex-
citatum possit dissentire si velit: itemque quod in-
spirationem recipiens illam abire potest, non dif-
ficulter ab eis & à nobis solvi potest. Conci-
lium enim in sensu diviso, inquit, loquitur,
quo significatur, ita hominem recipere Dei in-
spirationem, & motionem, & excitationem
illius delectationis aut praedeterminationis
(addo, si libet, etiam actuale ipsius volunta-
tis consensum ac motum) ut nihil auferat
ejus voluntati potestatem dissentendi, si
velit, quamvis actualis dissentus cum illis pre-
suppositis componi nequeat. Potestas enim
dissentendi non repugnat illi excitationi, aut
delectationi, aut praedeterminationi, aut ipsi
etiam consensui actuali voluntatis, sed tantum
dissentus actualis; quemadmodum cum paries
albus vere dicitur esse posse niger, non hoc sig-
nificatur, quod albedine perstante, simul
in eo nigredo reperiri possit, sed quod simul
cum albedine sit in eo potentia ut fiat niger.
Haec & similia respondent illi qui physicam
tuentur praedeterminationem, ut per eam non
destrui libertatem patefaciant. Quae sane om-
nia ad istam veram Augustini gratiam ab ad-
versantium argumentis eripiendam, tuendam-
que illam arbitrij libertatem quam putant esse
necessariam, mutatis tantum vocabulis, huc
transferri possent. Sed cum istud cuius facile
sit, & nihil adversus libertatem ex hac doctri-
na obijci possit, quod Scholastici non dissol-
verint, neque minus talium argumentorum
solutiones, quam argumenta ipsa in promptu
posita, sint apud eos qui de physica praedeter-
minatione scripserunt, nolim hi. actum age-
re, ac tempus illis proponendis solvere, dis-
que terere. praesertim cum non sit instituti
mei rebus illis explicandis inhaerere, quae ple-
ne apud Scholasticos explicata sunt.

CAPVT QVINTVM.

Conciliatio genuina gratiae cum libero arbitrio secundum Augustini
mentem profertur: & probatur ex querelis Pelagianorum
& modo quo eis Augustinus satisfecit.

V ERVM TAMEN merito dubitari
potest, utrum Augustinus eo modo
intellexerit incolumem permanere li-
bertatem, atque ita senserit influxum
gratiae cum libero arbitrio conciliandum esse,
quatenus sub eius efficacia determinante vo-
luntatem ut velit & agat, simul potestas man-
neat, ut non velit & non agat. Nempe ut ar-
bitrium voluntatis ea ratione liberum sub
gratia esse censeat quia semper per gratiam ita
vult & agit, ut simul possit nec velle nec agere.
Causa vero dubitandi multo maxima est, quia
si Augustini monumenta lustramus universa
quae contra inimicos gratiae Pelagianos exa-
ravimus, nusquam vestigium apparet ullum, ex
quo colligas ea ratione vel ab ipso defensionem

arbitrij libertatem, vel gratiam cum libero ar-
bitrio esse conciliandam. Quod profecto in-
credibile & impossibile est, si iste verus atque
genuinus est conciliandi modus. Saepissime
namque & acerbissime Augustinus & Ecclesia
quam tuebatur ab adversariis de destructa per
gratiam libertate criminati sunt, invidiosissi-
meque traducti. Cum enim Augustinus quod-
dam loco dixisset adversariis: *Non est ita ut*
loqueris, multum fallere vel fallere meditari, non
liberum negamus arbitrium: Respondet ei Iulia-
nus: *Fidem vestram quae à nobis oppugnatur, eva-*
descenti proficere, & ad nostra sententia a qua devia-
tis verba confugis. Tam enim sceleratum est quod
suscepit pravariatio pudenda Babylonis (id est, Ec-
clesiae) ut cum à nobis obijciatur a vobis negetur:
122

lib. 2. de
supra. c. 3.

lib. 1. cont.
tul. oper. in-
pers. f. 213.

... *quod a n. lu. creditur, ut sub umbra eius creditur, licet adversa mente cupiatur.* Hæc & Basilida s. Ste. Augustino Iulianus & ceteri Pelagiani non solum tanquam de certissimo a victoria triumphantibus exprobrant. Ad quas calumnias detergendas non semel etiam totos ingenii nervos intendit, ostenditque se liberum arbitrium defendere integerrimum, & modum libertatis explicat, & qua ratione cum Dei gratia sit conciliandum docet: nec tamen inquam vel semel, nec ex professo tradit, nec per transoniam insinuat, salvam eandem manere sub gratia libertatem ejus, quantum volendi sic exierit, ut eum possit suspendendo continere. Quis ita respondeat, nisi vel malignissimus vel ignarissimus qui de ceptis interrogatus de alijs loquatur?

Sed ne temere istud pronunciasse videar, ex omnibus operibus quæ adversus Pelagianos composuit, demonstrandum est, nunquam Augustinû respondendo Pelagianis, de violata per gratiam libertate conquerentibus, illum conillandi modum terigisse, quod voluntas ita per gratiam velit ut possit non velle, sed semper illam, quod operante gratia non instar trunci, quem Deus moveat, feramur ad bonum, verum quod gratia non alium quempiam, sed nos ipsos faciat velle quod bonum est. Quodque mirabilis, ostendendum est, non aliud equm in traducenda gratia criminatos esse Pelagianos, quam quod gratia secundum Catholicos, & Augustinum, sine voluntate nostra perficeret bonum, ita videlicet ut liberum arbitrium vel nihil prorsus ageret, vel certe invitum & reluctans ad bonum cogercetur, quorum utrolibet contingeret, operis boni ratio funditus à voluntate tolleretur. Quam Pelagianorum opinionem non nihil declaravimus in libris de Hæresi Pelagiana. Hic tamen paulo inferius demonstranda est.

Hoc enim imprimis perstringit Pelagius, quando Catholicorum querimonis confessionem veræ gratiæ pollutantibus satisfacere volens, itaque loquitur: *Hic nos imperitissimi hominum putat invidiam divinæ gratiæ facere, quia dicimus eam sine voluntate nostra nequaquam in nobis perficere sanctitatem.* Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illis quibus imperavit, etiam gratia sine auxilium subministraret, videlicet non illam Augustini quæ operatur velle atque perficere, sed legem atque doctrinam, ut quod per liberum homines non gratia, facere iubentur arbitrium, factus possint ipsi, non gratia, implere per gratiam. Ecce perspicue aculeus in Catholicis gratiæ negationem in se accusantibus: quod vellent eam sine voluntate nostra perficere sanctitatem, quasi ipsi gratiæ, non hominibus Deus facere imperasset. Et ad hoc ipsum resellendum respicit Augustinus, quando inferius dicit: *Desinat, inquam, ista dicere. Non solum enim Deus posse nostrum donavit atque adjuvat, sed etiam velle & operari operatur in vobis.* Non quia nos non volumus aut nos non agimus; sed quia sine ipsis ad suscitatio nec volumus aliquid boni, nec agimus.

Vide dicta late de querela Pelagii cum adiuor voluntatis & actionis lib. 5. de Hæres. Pelag. c. 13. & 15. 16. & 17. sed max. lib. 7. c. 10. & 11. ubi agitur de querela Semis per Lib. de grat. Christi. c. 7.

Cap. 25.

Hoc sum redarguit Pelagiani, quando in libro primo ad Bonifacium dicunt: *Homines enim Dei opus defendimus, nec ex illius potentia vel in malum vel in bonum invitum aliquem cogi: sed prope voluntate aut bonum facere aut malum. In bono vero opere a Dei gratia adjuvari.* Et vice versa ut libertatem tueatur, non sine voluntate nostra ab invitis bonum fieri respondet Augustinus: *Ad hæc respondemus non ex Dei potentia vel in malum vel in bonum INVITUM ALIQUEM COGEMUS; sed Deo deferente pro merito ire, videlicet sponte proprioque voluntate, in malum, & Deo adjuvante sine merito sua quoque voluntate ad bonum. NON ENIM EST HOMO BONUS SI NOLIT: SED GRATIA DEI ETIAM AD HOC ADIUVATUR UT VELIT.* Et adhuc Iululentius paulo post: *Quam multi inimici Christi quotide subire Dei oculis gratia TRAHUNTUR ad Christum. Quid verbum si non ex Evangelio posuissim, quanta de me propter hoc iste dixisset? &c. Quis trahitur si iam voluit? Et tamen nemo venit nisi velit. Trahitur ergo miris modis UT VELIT ab illo qui novit intus in p̄s hominum cordibus operari, NON UT HOMINES, QUOD FIERI NON POTES, NOLENTES CREDANT, ut fieri in Catholica doctrina putabant & obijcerant adversarii, SED UT NOLENTES EX NOLENTIBUS FIANT.* Quod ita fieri Scripturis plurimis statim probat, & ex eis concludit, quod ipsam Deo operatur in cordibus hominum voluntatem: quod voluntatem bonorum occultissima & efficacissima potestate convertit, & transfert ab indignatione ad lenitatem, hoc est, inquit, de voluntate sedendi ad voluntatem savendi, secundum illud Apostoli, *Deus est enim qui operatur in vobis & velle.* Quibus verbis ne Paulus Apostolus liberum arbitrium existinxisse videretur, ut Pelagiani somnabant, ista subiicit: *Numquid homines Dei qui hæc scripserunt, imo ipse Spiritus Dei, quo auctore per eos ista conscripta sunt oppugnant liberum hominum arbitrium? Sufficientissime putans se liberum arbitrium defendisse, quia quantumcumque Deus efficaciter per gratiam operetur, non volens aut invitus homo facere cogitur, sed volendo id facit propria voluntate.*

Has enim ipsas querelas de labefactata per tractum Dei libertate Pelagiani ingeminant, quando sub adversantium nomine filii dicit Augustinus: *Quid hic dicimus fratres? Si trahimur ad Christum, ergo invitum credimus; ergo violentia adhibetur non voluntate excitatur.* Et iterum inferius: *Cum ergo in Christum corde credatur, quod nemo utique facit invitus; quomodo istam solvimus questionem: Nemo venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum? Si trahitur aut aliquis, invitus venit: si invitus venit, nec credit: si non credit, nec venit.* Hæc est enim ipsissima difficultas, quod gratia liberum arbitrium tolleretur, qui terribi clamabant Pelagiani, gratiam cogere hominem ad bonum, quod autem coactè fit, non fit voluntatis arbitrio. Vis enim & coactio repugnant voluntati & liber-

lib. 1. et Bonif. 1. 18.

lib. 1.

lib. 1. 19.

lib. 1. 20.

lib. 1. 21.

lib. 1. 22.

lib. 1. 23.

lib. 1.

tari. Vnde alibi: *Quomodo attrahis Pater ad Christum, si dimittitur ut quis quod voluerit eligat? Et tamen utrumque verum est, sed intellectus hoc penetrare pauci valent. Nec aliter tamen Augustinus liberum arbitrium cum illo tractu in concordiam redigit, nisi declarando quod iste tractus amantem, hoc est, volentem facit: Noli te cogitare invitum trahi, trahitur animus & amore, id est, voluntate: nempe quia trahitur, ut ex invito fiat volens & amans.*

Hanc ipsam libertatis violationem redarguunt Pelagiani, quando in libro secundo ad Bonif. dicunt: *Sub nomine gratiae ut satum asserunt, Catholici, ut dicant, quia nisi Deus invito & reluctanti homini inspiraverit boni & ipsius imperfecti cupiditatem, nec a malo declinare nec bonum posse appetere. Et quando ipsi veluti libertatis patroni ex adverso statuunt, gratiam adiuvare minusculisque bonum propositum, non tamen reluctanti studium virtutis immittere. Sic enim gratiam intelligebant istud studium virtutis reluctantis immittere, ut reluctantes & inviti facerent quicquid facerent. Nam Augustinus e contrario, ut liberum arbitrium salvet, non sine voluntate nostra studium virtutis ab invitis, sed volentibus suscipi respicit: Nunc illud est quod debemus advertere, utrum invito & reluctanti homini Deus inspiret boni cupiditatem, ut iam non sit reluctans, non sit invitus sed consentiens bono & volens bonum. Et in libro quarto ad Bonifacium eadem Pelagianorum verba ponderans: Posset bene intelligi si non ab illis, quorum sensus motus est, dicerentur, putantium videlicet, hominem dum reluctans & invitus permanset sine voluntate sed diuini virtutis arripere. Vnde ipse sensum Catholicum libertati congruum aperiendo subiicit: Reluctanti prius adiuvatio vocacionis ipsa Dei gratia procuratur. Faciendo videlicet ut velit: Ac deinde in illis IAM NON RELUCTANTE sed volente spiritus virtutis accenditur. Et inferius cum ex precibus a Cypriano commendatis docuisset, Deum in nobis per gratiam operari totum quod bene vivimus: Numquid iste sanctus, inquit, liberam arbitrium negat esse in hominibus, quia Deo totum tribuit, quod recte vivimus? Et explicans quomodo non negatur, quasi in invitis & reluctans per gratiam operaretur Deus: Quid ergo petimus nisi ut fiant EX NOLENTIBUS VOLENTES, EX REPUGNANTIBUS, id est INVITIS, CONSENTIENTES, EX OPERUGNANTIBUS AMANTES?*

Hanc ipsam libertatis quasi voluntatis extinctionem ex gratia operatione consequi, in libro de correctione & gratia conqueruntur: *Ut quid nobis predicatur atque recipitur, ut declinemus a malo, & faciamus bonum, si hoc nos non agimus, sed id velle et operari Deus operetur in nobis? Et ex opposito sanctus Augustinus ut libertatem astruat, actionem quidem per gratiam fieri, non tamen sine voluntate nostra proficetur: Potius intelligant si filij Dei sunt se agi, ut quod agendum est AGANT, ipsimet scilicet non solus Deus; & CUM & ERUNT ipsi-*

met, illi a quo aguntur gratias agant. Aguntur enim ut AGANT, NON UT IPSI NIHIL AGANT.

Hanc ipsam liberi arbitrij subversionem tanquam totius nostrae voluntatis seu volitionis extinctionem arguunt ex gratia Dei sequi, in sermonibus de verbis Apostoli: *Dicit mihi aliquis (Pelagianus, nam adversus istos ex professo disputat) ergo agimur non agimus. Et e contrario non aliter libertatem arbitrij incolumem manere probat, nisi quia nos non otiosi sumus aut nihil agimus, sed simul aliquid agimus: Respondeo, inquit, IMO ET AGIS ET AGERIS. Et tunc bene AGIS, si a bono agaris. Spiritus enim Dei qui te agit, AGENTIBUS adiutor est. Ipsam vocem adiutoris praescribit tibi, quia & TU IPSE ALIQUID AGIS. Agnosce quid possas. Adiutor meus esto ne derelinquas me, adiutorem utique invocas Deum:*

NEMO ADIUVATUR, SI AB ILLO NIHIL AGATUR. Et iterum: SI NON ESSES OPERATOR, ILLE NON ESSET COOPERATOR. Et paucis interjectis eandem libertatem & gratiae concordiam repetens: Profusus hoc credite, huius VOS AGERE BONA VOLUNTATE. Quia vivitis, utique AGITIS: Non enim adiutor est ille, SI NIHIL AGATIS: Non enim cooperatur est, SI NIHIL OPERAMINI. Et inferius iterum omni sole lucidius: Iam nunc cum auditis quotquot Spiritu Dei aguntur, hi filij sunt Dei, nolite vos demerere; quasi videlicet Deus per gratiam totum ageret, & vos veluti trunci profusus nihil propria voluntate ageritis: Neque enim templum suum sic de vobis edificat, QUASI DE LAPIDIBUS QUI NON HABENT MOTUM SUUM: levantur, ab structore ponuntur. Non sic sunt lapides vivi: Et vos tanquam lapides vivi coedificamini in templum Dei.

Ducimini, sed CURRITE VOS: ducimini sed SEQUIMINI. Quia cum SECUTI FUERITIS, verum erit illud, quia sine illo nihil facere potestis. Et in alio Sermone de iustitia operum loquens quibus impletur lex, simili omnino modo gratiam cum libertate conciliat, quia non illa sola totum nobis dormientibus, sed & nos ipsi nostra voluntate volumus & aliquid operamur: Sed totum ex Deo: non tamen QUASI DORMIENTES, NON QUASI UT NON CONEMVR, NON QUASI UT NON VELIMVS. SINE VOLUNTATE TVA NON ERIT IN TE IUSTITIA DEI. Voluntas, id est, volitio, quidem non est NISI TVA, iustitia non est nisi DEI. Esse potest iustitia Dei sine voluntate tua videlicet in alijs. Sed in te non potest esse nisi PER VOLUNTATEM TVAM. Demonstratum est quid agere debeas, insit lex &c. Et iterum: Non enim adhibuit aliquem consensum, ut te faceret Deus. Quomodo consentiebas qui non eras? Qui ergo fecit te sine te, non te iustificat (per opera legis de quibus agit) SINE TE. Ergo fecit noscivem, iustificat VOLENTEM

Hanc ipsam liberi arbitrij stragem per gratiam Dei, quasi tolleret ex homine omnis voluntatis

luntatis

Zib. r. oper. imper. cont. Jul. f. 131.

luntatis motum, ac de nolente, bonum fieret, graviter arguit in Augustini doctrina Iulianus: Interrogo ad quem modum libertatis voluntas, secundum doctrinam tuam, ut bonum semper VELLE COGATUR, & malum velle non possit? An ut utrumque possit appetere? Sic tu si responderis ut bonum semper velle cogatur quam sit Iovinianus, non etiam ipse cognoscit. Sic enim ipse putat eversa libertate Deum cogere hominem ad bonum. Cui Augustinus: Absit ut dicatur a nobis: SI ENIM COGITUR NON VULT, Et quid absurdius quam ut dicatur NOLENS VELLE quod bonum est.

Hunc ipsum omnino liberi arbitrii interitum tanquam omnis nostra voluntatis nocentem, ex gratia Dei nasci concludunt Pelagianum, in fragmento quodam præclarissimi sermonis quem contra illos hostes gratiæ scripsit:

Ergo. 1.

Quid ergo NOS FACIMUS, inquit, si nihil habemus in potestate nisi Deus det omnia? ERGO NON NOS CORONABIT DEUS SED SE CORONABIT. Non possent efficacius exprimerè, quid sibi de destructa per gratiam libertate velint. Sed audi quid respondeat Augustinus, & non aliter salvam persistere libertatem doceat, quam quia non instar lapidum agimur, sed eorum simul aliquid agimus nostra voluntate: Iam videtis, ait, quia de illa vena venit (Pelagiana) vena est sed venenum habet. Percussa est enim

Vid.

A à serpente, sicut non est. Et radicem detegens in praecedentibus ex qua peti delat, quod non se sed nos coronabit Deus, quia non nisi aliquid agimus: Nisi Deus advenit non venimus. CONAMUR, quod dicitur facere VOLUNTATE, ET NITIMUR ALQUID VOLUNTAS, non presumit potestas nisi advenit in firmis. Et iacui interpretatus multo evidentiùs: Quicquid nobis iubetur gratiam est, ut impleatur, sed non sic ut amittamus nos, & quomodo agri iaccamus super, & dicamus sicut Deus escas super facies nostras, ut PRORSUS NOS NIHIL AGERE VELLIMUS; & cum ista completa fuerit super os nostram, dicamus IESU DEUS GLORIAT DE NOBIS ALIQUID, ET NOS AGERE DEBEMUS, STVDIRE DEBEMUS CONARI DEBEMUS. Ex quibus omnibus Pelagianorum chiectionibus de liberi arbitrii subvertenti per Dei gratiam concurrentibus, & Augustini responsionibus, nihil evidentiùs esse potest quam Pelagianos, non aliter putasse libertatem voluntatis violari, nisi quia Deus per gratiam totum solus faceret, edoceret hominem invitum & relictum ac lectum cogeret: nec aliter Aug. liberum arbitrium defendere, & concordiam utriusque tradere, nisi quia non sola in homine peratur, sed etiam voluntas ex nolente & repugnante fit volens, & volendo cum gratia aliquid facit.

CAPVT SEXTVM

Eadem ex alijs diversis locis Augustini asseritur.

QVOD si & alia divi Augustini loca excutere ac testimonia accersere velim, quibus cuncta eius opera contra Pelagianos reserta sunt, luce meridiana manifestius apparebit, istam quam diximus unicam gratiæ cum libera voluntate conciliationem ab ipso agnitam, probatam, traditam esse Christianis, & eius solus explicacione hostibus Ecclesiæ satisfacere voluisse. Semper enim hoc unum intuetur, ne solus, aut gratia totum opus sine nostro consensu ac voluntate nobisque invitis quasi cogendo efficisse videatur. Nam ad prædictas Pelagianorum de destructa libera voluntate querimonias, allatamque à se concordiam respicit, quando dicit, Neque enim voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia iuratur, sed ideo iuratur quia non tollitur, hoc est, quia & ipsa voluntas vult & agit. Qui enim Deo dicit, adiutor meus esto; consuetur se velle implere quod iussit, sed ab eo quis insit adiutorium poscere, ut possit. Sic & ille cum sciret neminem esse posse continentem nisi Deus det, adijt Dominum & deprecatus est: VTIQUE VOLENS ADIIT, VOLENS DEPRECATUS EST; NEC PETISSET NISI ESSET VOLUNTAS, id est, volitio. Sed nisi petisset, quantum posset voluntas? Eodem respicit, quando in Epistola ad vixtum dicit: Quod enim putant (Pelagiani) asserri sibi liberum arbitrium, si nec ipsam bonam voluntatem, id est, ipsam velle, sine adiutorio Dei hominum habere consenserint, non intelligunt, non se servare humanam arbitrium, sed impellere, ut per

Epist. 89. ad Hilar.

Epist. 109. ad vixtum.

A inania feratur, non in Domino tanquam in propria stabili collocatur. PARATUR ENIM VOLUNTAS A DOMINO: Hec est, ipsum velle paratur a Domino, & ita per gratiam non asseritur liberum volendi seu voluntatis arbitrium, quia ipsum arbitrium vult. Eodem respicit apertius in Epistola centesima sexta ad Paulinum quando dicit: Non volentis neque currentis sed misericordis est Dei, non quia NULLUS EST HOMINIS, ATQUE VOLUNTATIS CURSUS, sed quia nihil potest, nisi ille miseretur. Quasi videlicet hoc ipso curus propria voluntatis auferretur, quo tribueretur gratiæ Dei. Nam istud erat Celestij dogma capitale: Non esse liberum arbitrium, si Dei indigeat adiutorio. Ratio erat, quia agebat in propria voluntate habet unusquisque aut facere aliquid aut non facere. Et istud alterum ei simile: Vxoriam nostram non ex Dei esse adiutorio, sed ex libero arbitrio: quia videlicet vereretur, ne hoc ipso perderet opus propria voluntatis, si alieno adiutorio & voluntate fieri crederet. Itaque ad ista dogmata Pelagiana respicit Aug. in illa iam citata Epist. ad Paulin. cum directe ex opposito dicit: Fateatur esse liberum arbitrium, etiamsi domino indiget auxilio, tollensque lapidem istius offensionis ad iicit: Fateatur quando contra tentationes, concupiscentiasque illicitas dimicamus, QUAMVIS ET ILLIC HABEAMUS PROPRIAM VOLUNTATEM, non tamen ex illa sed adiutorio Dei nostra provenire victoriâ. Et aliquâto inferius: Nam & illi (Iudæi) qui non sunt isti (Pelagiani) in hac causa omnino simillimi, profecto

cap. de g. f. 108. v. 10.

Epist. 109.

109.